

SELETUSKIRI

regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Maaeluministri 23. oktoobri 2015. a määruse nr 11 „Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER-projektitoetus“ muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Regionaal- ja põllumajandusministri määrus „Maaeluministri 23. oktoobri 2015. a määruse nr 11 „Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER-projektitoetus“ muutmise“ (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 132 lõike 2 alusel.

Eelnõuga muudetakse maaeluministri 23. oktoobri 2015. a määrust nr 11 „Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER-projektitoetus“ (edaspidi *LEADERi määrus*).

Eelnõu hõlmab „Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ meetme 19 „Toetus LEADERi kohalikule arengule“ allmeetmete 19.2 „Toetus tegevuste teostamiseks kogukonna juhitud kohaliku arengu strateegia raames“, 19.3 „Kohaliku tegevusgrupi koostöömeetmete ettevalmistamine ja rakendamine“ ja 19.4 „Toetus kohaliku tegevusgrupi jooksvate kulude ja elavdamismetmete jaoks“ raames antavat kohaliku tegevusgrupi toetust ja LEADER-projektitoetust.

LEADERi määruse muudatused on tingitud ELi ühise põllumajanduspoliitika programmiperioodi 2014–2020 lõppemisest 31.12.2025. Seejuures on olulisemaks muudatuseks toetatava tegevuse elluviimise tähtaja pikendamine kolme kuu võrra, et tagada programmiperioodi lõpusirgel eelarvehandite maksimaalne sihtotstarbeline kasutamine. Muudatusega leevendame ka auditeerimismõnudega seotud kohustust kohalikele tegevusgruppidele (ELÜPS § 134 kohaselt edaspidi *kohalik tegevusrühm*), kes on juba lõpetanud programmiperioodi 2014–2020 LEADERi kohaliku arengu strateegiate rakendamise. Sellest tulenevalt täiendatakse LEADERi määrust nelja rakendussättega, mis leevendavad taotlejatele kehtestatud nõudeid.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi regionaalarengu osakonna peaspetsialist Urmas Kase (tel 5885 1489, urmas.kase@agri.ee) ja valdkonnajuht Kai Kalmann-Jotautas (tel 625 6136, kai.kalmann@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi eelnõule ja seletuskirjale on teinud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Helen Palginõmm (tel 625 6260, helen.palginomm@agri.ee). Eelnõu on keeleliselt toimetanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (tel 625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu muudatusega täiendatakse LEADERi määruse § 47 rakendussätteid lõigetega 16–19.

Esimene rakendussäte, LEADERi määruse § 47 lõige 16, puudutab LEADERi määruse § 21 lõike 5 punktis 9 sätestatud kohaliku tegevusgrupi toetuse saaja kohustust, mille kohaselt peab kohaliku tegevusgrupi toetust saanud kohalik tegevusrühm esitama PRIA-le majandusaasta kohta vandeaudiitori kinnitatud rahandusinformatsiooni, milles on märgitud kohaliku tegevusgrupi toetuse ja projektitoetuse abil ellu viidud tegevustega seotud tulud ja kulud ning

muud tulud ja kulud, mis ei ole seotud kohaliku tegevusgrupi toetusega või projektitoetusega, kuue kuu jooksul arvates majandusaasta lõppemisest.

Vastava sätte tõlgendamise osas on kohalikud tegevusrühmad pöördunud nii PRIA kui ka Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi poole. Küsitakse, kas majandusaasta aruande juurde nõutud vandeaudiitori kinnituse esitamine on kohustuslik ka neile kohalikele tegevusrühmadele, kes on juba programmiperioodi 2014–2020 LEADERi kohaliku arengu strateegiate rakendamise mõnda aega tagasi lõpetanud. Kuna LEADERi määruse § 21 lõike 5 punktis 9 sätestatud nõude sõnastus on avar hõlmates kõiki kohalikke tegevusrühmasid, kes on varem saanud perioodi 2014–2020 kohaliku tegevusgrupi toetust, sh ka nende selliseid muid tulusid ja kulusid, mis ei ole seotud kohaliku tegevusgrupi toetusega või projektitoetusega, siis õigusselguse huvides on muudatus vajalik. Täpsemalt puudutab see neid kohalikke tegevusrühmasid, kes ei ole viimast lõplikku maksetaotlust kohaliku tegevusgrupi toetuse maksmiseks esitanud PRIAle aastate 2024 ja 2025 kohta. Selliseid kohalikke tegevusrühmasid on PRIA info kohaselt kaheksa, st ligi kolmandik kohalike tegevusrühmade arvust. Praegusel ajahetkel rakendavad need kohalikud tegevusrühmad juba alates 01.01.2024 uue perioodi 2023–2027 LEADERi kohaliku arengu strateegiaid, mistõttu ei ole relevantne nõuda nendelt tegevusrühmadelt vastava kohustuse täitmist. Lisaks on see kohalikele tegevusrühmadele koormav ja kulukas, kuna neil on sarnaselt kohalike omavalitsustega üha rohkem probleeme vandeaudiitori leidmisega õigeaegselt, rääkimata sellega seotud teenuse hinna kasvust. Rahandusinformatsiooni korrektsuse tagab kohalikel tegevusrühmadel revisjonikomisjon, kes vaatab üle kõik majandusaastal toimunud tegevused. Kui sellisel kohalikul tegevusrühmal, kes küll ei saa enam kohaliku tegevusgrupi toetust, on veel esitada perioodi 2014–2020 projektitoetusega seotud maksetaotlusi, siis nende kontrolli tagab PRIA projektitoetuse maksetaotluse esitamise etapis.

LEADERi määruse esimese rakendussätte lõppeesmärgiks on liigse bürokraatia vähendamine.

Teine rakendussäte, LEADERi määruse § 47 lõige 17, puudutab toetatavate tegevuste elluviimise tähtpäeva pikendamist. Tagamaks programmiperioodi lõpusirgel eelarvevahendite maksimaalne sihtotstarbeline kasutamine, pikendame antud muudatusega toetatava tegevuse elluviimise lõpptähtpäeva kolme kuu võrra. Sellest tulenevalt projektitoetuse saaja, kelle projektitaotlus sai rahuldamise otsuse 2022., 2023., 2024. või 2025. aastal, viib toetatava tegevuse ellu, võtab projektitoetuse abil ostetud või ehitatud investeringuobjekti sihtotstarbeliselt kasutusse ning esitab investeringu tegemist tõendavad dokumendid hiljemalt 2025. aasta 30. septembriks (senise 2025. aasta 30. juuni asemel).

PRIA tegi ettepaneku lisada loetellu ka 2022. aasta ning võtta aluseks projektitaotluse rahuldamise aasta. PRIA informatsiooni järgi on 2022. aastal otsuse saanud taotlustest staatuses „pooleli“ 28 projekti ning 2022. aastal ja hiljem otsuse saanud projektidest on staatuses „pooleli“ kokku 232 projekti. Tähtaja pikendamisel on eeldatud, et enamik selliseid projektitoetuse saajaid on võimelised kavandatavad tegevused lõpuks ellu viima ja seeläbi saavutama toetuse eesmärgid. PRIA poolt esitatud ja ministeeriumi poolt arvestatud muudatuse kohaselt rakendub ajapikendus kokkuvõttes kõigile järgmistele projektitoetuse saajatele täpsemalt selliselt:

- projektitoetuse saajal, kelle projektitaotlus sai rahuldamise otsuse 2022, pikeneb toetatavate tegevuste elluviimise tähtaeg senise kahe aasta asemel ligikaudu kolme aasta ja üheksa kuu jooksul. Seega pikeneb nendel toetuse saajatel toetatavate tegevuste elluviimise tähtaeg ligikaudu ühe aasta ja üheksa kuu võrra ning nad peavad toetatava tegevuse ellu viima hiljemalt 2025. aasta 30. septembriks;
- projektitoetuse saajal, kelle projektitaotlus sai rahuldamise otsuse 2023, pikeneb

toetatavate tegevuste elluviimise tähtaeg senise kahe aasta asemel ligikaudu kahe aasta ja üheksa kuu jooksul. Seega pikeneb nendel toetuse saajatel toetatavate tegevuste elluviimise tähtaeg ligikaudu üheksa kuu võrra ning nad peavad toetatava tegevuse ellu viima hiljemalt 2025. aasta 30. septembriks;

- projektitoetuse saajal, kelle projektitaotlus sai rahuldamise otsuse 2024, tuleb arvestada, et toetatavad tegevused tuleb ellu viia kahe aasta asemel kiiremini ligikaudu ühe aasta ja üheksa kuu jooksul, kuid hiljemalt 2025. aasta 30. septembril;
- projektitoetuse saajal, kelle projektitaotlus sai rahuldamise otsuse 2025, tuleb arvestada, et käesoleval hetkel on võimalik toetatavaid tegevusi ellu viia veel ligikaudu 4 kuud, kuid hiljemalt 2025. aasta 30. septembriks.

Tuleb arvestada, et tegevuse elluviimise tähtaja pikendamine ei kehti LEADERi määruse §-s 45 sätestatud projektitoetuse väljamaksmisel enne kulutuste tegemist, sest ELÜPS § 67 lõike 4 kohaselt võib saadud toetust kasutada üksnes asjakohase tegevuse abikõlblike kulude eest tasumiseks ning nimetatud kulude eest peab olema tasutud maaelu arengu toetuse andmise tingimustes sätestatud tähtaja jooksul, kuid hiljemalt 2025. aasta 1. juuliks.

LEADERi määruse teise rakendussätte lõppeesmärgiks on, et võimalikult rohkem vahendeid saaks perioodi lõpus ära kasutatud, s.t võimaldada ajapikendust ka neile projektidele, mille elluviimise tähtpäev on lähiajal saabumas, et sellised projektid jõuaks ellu viia ja saavutada toetuse eesmärgid.

Teine rakendussäte puudutab täpsemalt järgmistes LEADERi määruse sätetes kehtestatud kuupäevasid, sh ka ühis- ja koostööprojektide elluviimisele kehtestatud kuupäevi:

- § 29 lõiget 7, mis sätestab, et koostööprojekt tuleb edaspidi ellu viia hiljemalt 30. septembriks 2025 (varem 30. juuniks 2025);
- § 31 lõike 1 punkti 12, mis sätestab, et liisingumakse puhul peab asja omandiõigus edaspidi projektitoetuse saajale üle minema PRIA poolt viimase toetusosa maksmiseks, kuid hiljemalt 30. septembriks 2025 (varem 30. juuniks 2025);
- § 42 lõiget 1, mille kohaselt projektitoetuse saaja viib edaspidi ellu toetatava tegevuse või teeb investeeringu ja esitab PRIAle elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu selle tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist tõendavad dokumendid kuni neljas osas ühe projektitaotluse kohta kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 30. septembril 2025 (varem 30. juunil 2025);
- § 42 lõiget 2, mille kohaselt peab edaspidi projektitoetuse saaja § 28 lõike 3 punktis 2 nimetatud ühisprojekti raames ellu viidud tegevuse või investeeringu tegemist tõendavad dokumendid esitama vastavalt ühisprojekti tegevuskava elluviimise perioodi pikkusele ühe kuni nelja aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 30. septembril 2025 (varem 30. juunil 2025);
- § 42 lõiget 3, mille kohaselt projektitoetuse saaja viib edaspidi ellu § 29 lõikes 1 nimetatud koostööprojektis kavandatud tegevuse või teeb selles koostööprojektis kavandatud investeeringu ja esitab PRIAle elektrooniliselt PRIA e-keskkonna kaudu selle tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist tõendavad dokumendid kalendriaastas kuni neljas osas ühe taotluse kohta hiljemalt 30. septembriks 2025 (varem 30. juuniks 2025);
- § 42 lõiget 4, mille kohaselt, kui investeeringuobjekt ostetakse liisingulepingu alusel, teeb projektitoetuse saaja edaspidi liisingulepingu alusel maksed, viib tegevuse ellu ja esitab selle tegemist tõendavad dokumendid kalendriaastas kuni neljas osas ühe taotluse kohta kuni viie aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 30. septembril 2025 (varem 30. juunil 2025);
- § 42 lõike 7 punkti 1, mille kohaselt on projektitoetuse saaja kohustatud edaspidi võtma

projektitoetuse abil tehtud investeeringu sihtotstarbeliselt kasutusse kahe aasta jooksul, välja arvatud juhul, kui strateegia või § 7 lõike 3 punkti 5 kohaselt on ette nähtud pikem tähtaeg, kuid hiljemalt 30. septembriks 2025 (varem 30. juuniks 2025).

LEADERi määruse kolmas rakendussäte, § 47 lõige 18, on vajalik, kuna toetatava tegevuse elluviimise või investeeringu tegemise tähtaeg on projektitaotluse rahuldamise otsuse üks osa ja eelnõuga pikendatakse tegevuste elluviimise lõpptähtpäeva kolme kuu võrra kõigile § 48 lõikes 17 nimetatud toetuse saajatele. Seetõttu on vajalik seda tähtpäeva sama palju pikendada ka projektitaotluse rahuldamise otsuses, et ei tekiks õiguslikku ebaselgust määrusega võimaldatud pikema tähtaja ja haldusaktiga iga toetuse saaja jaoks kindlaks määratud toetuse elluviimise tingimuste vahel. Samuti selleks, et vältida PRIA tarbetut töökoormust, mida tooks kaasa õigusselguse tagamiseks kõikide haldusaktide muutmine, on probleem lahendatud õigusnormi kaudu, mis loeb tähtaja pikenenuks ka haldusaktides.

LEADERi määruse neljas rakendussäte, § 47 lõige 19, on vajalik, sest selle järgi kohaldatakse § 47 lõikes 17 sätestatud soodustavat muudatust tagasiulatuvalt alates 2024. aasta 1. veebruarist, et ka nendel projektitoetuse saajatel, kellel on tegevuse elluviimise tähtpäev juba saabunud või lähiajal saabumas, oleks võimalik kavandatud tegevused lõpuni ellu viia. Säte toob kaasa nende projektitoetuse saajate õiguste laienemise ja sellega ei rikuta õiguskindluse põhimõtet ning on positiivne kõigile neile projektitoetuse saajatele, kes tol hetkel soodustavale muudatusele ei vastanud, võimaldades ka neil toetatavad tegevused lõpetada. PRIA informatsiooni järgi on 2022. aastal või hiljem toetuse määramise otsuse saanud projektidest 65 nn tavaprojekti ja 8 Covid-meetme projekti sellised, kus seisuga 30.05.2025 on projekti elluviimise tähtaeg möödas või kohe mööda saamas: neile tuleb määruse muudatusega lisa-aeg juurde.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469);
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548);
- 3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/2220, millega kehtestatakse teatavad üleminekusätted Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) toetuse kohta 2021. ja 2022. aastal ning muudetakse määrusi (EL) nr 1305/2013, (EL) nr 1306/2013 ning (EL) nr 1307/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja nende määruste kohaldamisega ning määrust (EL) nr 1308/2013 seoses 2021. ja 2022. aastal eraldatavate vahendite ja sellise toetuse jaotamisega (ELT L 437, 28.12.2020, lk 1–29).

Eelnõus nimetatud Euroopa Liidu õigusaktid on kättesaadavad Euroopa Liidu Teataja veebilehel <https://eur-lex.europa.eu>.

4. Määruse mõjud

Eelnõuga tehtavad muudatused on positiivse mõjuga kohalikele tegevusrühmadele ning projektitoetuse saajatele, kelleks võivad olla kohaliku tegevusrühma tegevuspiirkonnas

tegutsev ettevõtja, kohaliku omavalitsuse üksus, sihtasutus, seltsing, põllu- ja maamajanduse valdkonna riigimuuseum ning mittetulundusühing.

Muudatusega leevendatakse auditeerimisnõudega seotud toetuse saaja kohustust neile kohalikele tegevusrühmadele, kes on juba lõpetanud eelmise programmiperioodi rakendamise. See muudatus loob selguse, et vastav säte ei kehti programmiperioodi rakendamise lõpetanud kohalikele tegevusrühmadele. Muudatuse tulemusel saavad kohalikud tegevusrühmad loobuda vandeaudiitori kinnituse vajalikkusest majandusaasta aruande juurde, mis omakorda tagab neile rahalise kokkuhoiu.

Olulisemaks muudatuseks on toetava tegevuse elluviimise tähtaja pikendamine kolme kuu võrra, et tagada programmiperioodi lõpusirgel eelarvevahendite maksimaalne sihtotstarbeline kasutamine. Muudatus aitab vältida projektitoetuse saajatel liigselt kiirustamata tegevused lõpetada ja annab riigile suurema kindluse sihtotstarbelise rahastuse maksimaalse kasutamise osas.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too endaga kaasa lisakulutusi riigieelarve vahenditest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, kes ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse relement“ § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud ega jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, mistõttu loetakse eelnõu nimetatud määruse § 7 lõike 4 kohaselt kooskõlastatuks.

Eelnõu saadeti arvamuse avaldamiseks PRIA-le ja MTÜ-le Eesti LEADER Liit, kelle laekunud arvamustega arvestati osaliselt.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tõnis Tänav

Innovatsiooni ja strateegia asekancler kantsleri ülesannetes